

De reacties van de Programmadirectie Natura 2000 zijn hieronder in redactie weergegeven.

Algemene uitgangspunt bij de begrenzing is dat deze uitsluitend op ecologische gronden kan worden verkleind of verruimd. Dat betekent in elk geval dat aangrenzend terrein met overeenkomstige waarden moet worden opgenomen: een grens kan nooit dwars door een habitatype heenlopen. In de Rijntakken is het Habitatrichtlijngebied erg versnipperd: bij de aanmelding zijn op grond van de toen beschikbare kennis de in het kader van de Habitatrichtlijn meest waardevolle stukken begrensd. Langs de Neder-Rijn betrof dit alleen de kern van het westelijk deel van de Amerongse Bovenpolder wegens het voorkomen van een aanzienlijke oppervalkte glanshaverhooiland (H6510A). Vooral dank zij de integrale habitatkartering die is uitgevoerd ten behoeve van het beheerplan, bestaat nu een volledig overzicht van de aanwezige Habitatrichtlijn-waarden in het Vogelrichtlijngebied. Bij de behandeling van zienswijzen dient daar rekening mee te worden gehouden. Door het vervallen van complementaire doelen bieden deze geen alternatief voor uitbreiding van het Habitatrichtlijngebied binnen de Rijntakken.

#### UITERWAARDEN NEDERRIJN

##### **Ontwerp aanwijzingsbesluit uit 2009**

###### **Amerongse Bovenpolder**

In 2009 heeft de provincie Utrecht actuele gegevens aangeleverd voor het aanwijzingsbesluit N2000 Rijntakken voor het Utrechtse deel van de Neder-Rijn. De begrenzing voor de ligging van de graslanden in de Amerongse Bovenpolder West is toen nagenoeg dekkend overgenomen.

###### **Blauwe Kamer**

Voor de Blauwe kamer is in 2009 een deel aangegeven als actueel scorend voor Glanshaverhooiland o.a. de hele strook fortificaties. Dat heeft het Rijk in haar ontwerp aanwijzingsbesluit niet overgenomen.

##### **De verschillen met de 95% versie van het definitieve aanwijzingsbesluit 2013**

###### **Blauwe Kamer**

Binnen het Vogelrichtlijngebied is het deelgebied Buitenwaarden/ De Blauwe Kamer bij Rhenen als Habitatrichtlijngebied toegevoegd (ca. 185 ha) vanwege het voorkomen van het habitatype slikkige rivieroever (H3270) en van leefgebied van de bever (H1337). Daarnaast zijn ook de volgende habitattypen aanwezig: meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150), ruigten en zomen, moerasspirea (H6430A), glanshaver- en vossenstaarthooilanden, glanshaver (H6510A), vochtige alluviale bossen, zachthoutoobossen (H91E0A).

###### **Toelichting provincie Utrecht**

- Slikkige oevers (H3270) zijn beperkt aanwezig en kunnen ook binnen huidige VR aanduiding behouden blijven
  - Bever (H1337) kleine populatie aanwezig, komt deels voort uit een ontsnapt exemplaar van Ouwehands dierenpark.
  - Krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) kan ook binnen huidige VR gerealiseerd worden.
  - Ruigten en zomen, moerasspirea (H6430A) kan ook binnen huidige VR gerealiseerd worden.
  - Glanshaver- en vossenstaarthooilanden, glanshaver (H6510A). Herstelmaatregelen in het kader van de PAS zijn naar verwachting voldoende. (informatie is begin 2013 beschikbaar)
- De vraag is of de HR voor de Blauwe Kamer in dit verband nodig is.

Voor de punten hierboven geldt het volgende: De bijdragen van habitattypen en -soorten in de VR-gebieden dragen weliswaar bij aan de totale landelijke opgave, maar tellen niet mee voor de (uitbreidings)opgaven voor het Habitatrichtlijngebied Rijntakken. De voorkomens in de VR-gebieden vallen dan ook niet onder de werking van de HR-richtlijn en zijn dus niet beschermd.

Het Habitatrichtlijngebied Amerongse Bovenpolder is binnen Vogelrichtlijngebied uitgebreid met aangrenzende gronden van Staatsbosbeheer (11 ha) vanwege het voorkomen van het habitatype glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *glanshaver* (H6510A).

Toelichting provincie Utrecht

- In de Amerongse Bovenpolder West komt stroomdalgrasland in een klein oppervlak voor. Verder ontwikkeling wordt niet voorzien. Dat lijkt op de huidige situatie zoals dat nu al is opgenomen binnen de huidige begrenzing HR. Uitbreiding HR is niet nodig.



## Nadere onderbouwing voor uitbreiding HR-gebied:

### Zienswijzen BLAUWE KAMER

Er zijn ten minste twee specifieke zienswijzen ingediend voor dit gebiedsdeel.

*We verzoeken u hierbij een groter deel van het uiterwaardengebied dat nu aangewezen is in het kader van de Vogelrichtlijn ook aan te wijzen als Habitatrichtlijngebied. Daarbij denken we respectievelijk aan de volgende habitattypen, H13270, H6510, H91F0 en H6430 en als kwalificerende soorten de bever, de meervleermuis, rugstreeppad en kamsalamander. Gebieden die naar onze mening begrensd zouden moeten worden als Habitatrichtlijngebied zijn de Blauwe kamer, de Bovenste Polder onder Wageningen en Meinerswijk (gemeente Arnhem). Ook de Doorwerthse waarden komen hiervoor in aanmerking gezien het recente natuurontwikkelingstraject dat Kier is ingezet.*

| Algemeen                | Toevoegen doelsoorten als<br>aangegeven bij 2.1                      |                                         |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| Blauwe Kamer            | Toevoegen als Habitatrichtlijngebied                                 | VIII. kaartblad 2 Neder-Rijn            |
| Plas bij Driel          | Toevoegen als Vogelrichtlijngebied                                   | kaartblad B                             |
| Doorwerthse Waarden     | Toevoegen als Vogelrichtlijngebied                                   | kaartblad B                             |
| Rosande Polder          | Toevoegen als Vogelrichtlijngebied                                   | kaartblad B                             |
| Meinerswijk             | Toevoegen als<br>Vogelrichtlijngebied/Habitatrichtlijngebied         | kaartblad B                             |
| Koningspley/Kleetewaa d | Toevoegen als Vogelrichtlijngebied •<br>(doelsoort wulp, oeverwaluw) | kaartblad A en<br>III 1Jse1 kaartblad 3 |

### Zienswijze formulering in bijlage C

*Enkele insprekers verzoeken om een deel van het gebied dat nu aangewezen is als Vogelrichtlijngebied ook aan te wijzen als Habitatrichtlijngebied, ten behoeve van de habitattypen slikkige rivieroever (H3270), ruigten en zomen (H6430), glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510) en droge hardhoutoibossen (H91F0) en de habitatsoorten kamsalamander (H1166), meervleermuis (H1318), bever (H1337) en rugstreeppad. De gebieden die begrensd zouden moeten worden als Habitatrichtlijngebied zijn De Blauwe Kamer, de Bovenste Polder onder Wageningen en Meinerswijk, ook de Doorwerthse Waarden komen hiervoor in aanmerking gezien het recente natuurontwikkelingsproject dat volgens de inspreker hier is ingezet.*

### Antwoord

De zienswijzen hebben deels geleid tot aanpassing van het besluit.

De uiterwaard De Blauwe Kamer is toegevoegd als Habitatrichtlijngebied, binnen het bestaande Vogelrichtlijngebied. Zie verder paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting.

### Ecologische motivering

Binnen het Vogelrichtlijngebied is het deelgebied Buitenwaarden/ De Blauwe Kamer bij Rhenen naar aanleiding van een zienswijze toegevoegd als Habitatrichtlijngebied (ca. 185 ha) vanwege het voorkomen van een kwalificerende (>1%) oppervlakte van het habitatype slikkige rivieroever (H3270), en een kwalificerend aantal bevers (H1337). De oppervlakte slikkige rivieroever is 5 ha, de landelijke oppervlakte is 500 ha (2010). De beverpopulatie is 5 paren (2010), de populatie in Nederland is 509 paren (2010). Daarnaast komen de volgende habitattypen voor: meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150), ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A), glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *glanshaver* (H6510A), vochtige alluviale bossen, *zachthoutoibossen* (H91E0A)(°).



## Amerongse Bovenpolder

Het Habitatrichtlijngebied (Amerongse Bovenpolder) is binnen het Vogelrichtlijngebied noordwaarts en oostwaarts uitgebreid (ca. 290 ha) vanwege het voorkomen van de habitattypen glanshaver- en vossenstaarthooilanden, glanshaver (H6510A) en droge hardhoutooibossen (H91F0). Daarnaast komen hier de volgende habitattypen voor: meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150), slikkige rivieroever (H3270), stroomdalgraslanden (H6120) en vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen, H91E0A). De uitbreiding sluit fysiek aan op het Habitatrichtlijngebied Amerongse Bovenpolder.

Toelichting provincie Utrecht

- Glanshaver- en vossenstaarthooilanden, glanshaver (H6510A). Herstelmaatregelen in het kader van de PAS zijn naar verwachting voldoende. (informatie is begin 2013 beschikbaar) De vraag is of de HR aanduiding in dit verband nodig is.
- Droge hardhoutooibossen (H91F0). Hier geldt zowel een cultuurhistorische als ecologische aantasting van de bestaande structuur. De gradiënt van droog bos via hardhoutooibos (droge en vochtige variant) naar een goed ontwikkelde struweelrand (boszoom) mag niet aangetast worden door een aangeplant van bos ervoor. Krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) kunnen ook binnen huidige VR gerealiseerd worden. Deze vegetaties zijn actueel niet aanwezig.
- Slikkige oevers (H3270) zijn beperkt aanwezig en kunnen ook binnen huidige VR aanduiding behouden blijven
- Stroomdalgraslanden (H6120) In de Amerongse Bovenpolder komt stroomdalgrasland in een klein oppervlak voor. Verder ontwikkeling wordt niet voorzien. Dat is de situatie zoals die aanwezig is binnen de huidige begrenzing HR.
- Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen, H91E0A) Dit bos staat (nog) niet aangegeven op de kaart 4.6 boskernen. Er zijn wel plekken met wilgenopslag. Dit is geen kwalificerend zachthoutooibos.

## Nadere onderbouwing voor uitbreiding HR-gebied:

### Zienswijze Amerongse Bovenpolder

Er is een specifieke zienswijze ingediend voor uitbreiding van het westelijke deel van de Amerongse Bovenpolder. In meer algemene zin is er gereageerd met betrekking tot een ruimere begrenzing van HR-gebieden om instandhoudingsdoelen te realiseren.

#### *Begrenzing*

*Het Natura2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn is integraal aangewezen voor de vogelrichtlijn. Uitsluitend het oude' Staatsbosbeheerreservaat ten zuiden van de Hank is eveneens aangewezen als Habitatrichtlijngebied. Enkele percelen ten noorden van de Hank, grenzend aan de winterdijk, die recenter, maar toch al sinds circa 15 jaar, in eigendom en beheer zijn bij Staatsbosbeheer zijn niet aangewezen als Habitatrichtlijn.*

*De huidige habitatkwaliteiten van deze percelen voldoen inderdaad (nog) niet aan de criteria voor habitatype H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden, maar vertonen wel (initiële) aanzetten daartoe. Het thans aangewezen reservaatdeel behoort, nagenoeg integraal, tot de best ontwikkelde*

*glanshaver hooilanden van Nederland. Aangezien er voor dit habitatype een opgave 'verbetering kwaliteit en uitbreiding oppervlakte' is aangewezen, is het verbazingwekkend en ons inziens onterecht dat de noordelijk aangrenzende, sub-optimale 'ontwikkelpercelen buiten de HR-aanwijzing zijn gehouden. Voorstel tot uitbreiding van de aanwijzing met genoemde percelen (zie kaart 4).*

#### Rivierengebied

*Wij zijn van mening dat de onderlinge samenhang van de aanwijzingen in het Rivierengebied (Uiterwaarden IJssel, Uiterwaarden Neder-Rijn, Uiterwaarden Waal, Gelderse Poort en Loevestein) in de ontwerp-aanwijzingsbesluiten nog onvoldoende naar voren komen. Datzelfde geldt voor de relatie met de buiten het N2000-gebied gelegen foerageergebieden voor ganzen en smienten. Het is vanuit juridisch oogpunt uitermate belangrijk om mitigatie en compensatie mo-*



*gelijk to maken in een ander gebied dan waar een ingreep plaatsvindt en van groot belang voor de flexibiliteit bij het uitwerken van N2000-doelen. Niet voor niets hebben wij voor deze gebieden een koepelplan laten opstellen, dat richtinggevend is voor de afzonderlijke beheerplannen. Wij zullen op dit onderwerp terugkomen in het bestuurlijk overleg met uw Directie Regionale Zaken vestiging Oost.*

*Bij onze reactie op de voorlopige begrenzing en op het doelendocument van 7 februari 2006 hebben wij u verzocht om de grens van het Habitatrichtlijngebied zo veel mogelijk op die van de Vogelrichtlijngebieden te leggen. Wij constateren echter dat dit tot nu toe niet is gebeurd. Wij hechten veel waarde aan een afgeronde gebiedsbegrenzing, die in het veld herkenbaar is. Omdat wij hier met uiterwaarden to maken hebben kan dat in veel gevallen de winterdijk zijn. Bovendien is een ruimere begrenzing van het Habitatrichtlijngebied noodzakelijk om de instandhoudingsdoelen te realiseren, met name daar waar uitbreiding gewenst is, en om, waar nodig, in de toekomst mitigatie mogelijk te maken.*

*Tevens hebben wij moeten constateren, dat de buitengrenzen van de gebieden niet altijd logisch gekozen zijn. Zo zijn delen van uiterwaarden en polders niet meegenomen in de aanwijzingen, terwijl selecterende natuurwaarden ook daar aanwezig zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Gelderse Poort bij de Hondsbroeksche Pleij i.v.m. overwinterende watervogels en de Tengnagelwaard i.v.m. de bever. Wanneer ontbrekende delen worden meegenomen ontstaat er ook een betere samenhang tussen de afzonderlijke gebieden. Wij zullen u daarom naar aanleiding van de nog op te stellen beheerplannen concrete voorstellen doen om de begrenzing aan te passen.*

#### Zienswijze formulering in bijlage C

*Een inspreker merkt op dat uitsluitend het reservaat ten zuiden van De Hank is aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. De inspreker verzoekt enkele percelen ten noorden van De Hank, grenzend aan de winterdijk, mee te begrenzen. De inspreker stelt dat de huidige habitatkwaliteiten van deze percelen nog niet voldoen aan de criteria voor glanshaver- en vossenstaarthooilanden, glanshaver (H6510A), maar vertonen wel initiële aanzetten daartoe. Het reservaat behoort nagenoeg integraal tot de best ontwikkelde glanshaver hooilanden van Nederland. Voor dit habitatype is een opgaaft voor "verbetering kwaliteit en uitbreiding oppervlakte" aangewezen. Daarom verzoekt de inspreker om het Natura 2000-gebied uit te breiden met de noordelijke genoemde suboptimale "ontwikkelspercelen".*

*Een andere inspreker is van mening dat de buitengrenzen van de Natura 2000-gebieden bij de grote rivieren, waaronder Natura 2000-gebied Uiterwaarden Neder-Rijn, niet altijd logisch zijn gekozen. De inspreker mist delen van uiterwaarden en polders waar de geselecteerde natuurwaarden volgens de inspreker ook aanwezig zijn. De inspreker wil dat de ontbrekende delen worden toegevoegd zodat er een betere samenhang tussen de afzonderlijke gebieden ontstaat. Bovendien is een ruimere begrenzing volgens de inspreker noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren en in de toekomst mitigatie mogelijk te maken.*

#### Antwoord

De zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van het besluit. Het gebied tussen de winterdijk en De Hank (Amerongse Bovenpolder) is toegevoegd aan het Habitatrichtlijngebied vanwege het voorkomen van habitatype glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *glanshaver* (H6510A). Het Habitatrichtlijngebied is oostwaarts uitgebreid vanwege het voorkomen van het habitatype droge hardhoutoibossen (H91F0). Zie verder paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting.

#### Ecologische motivering

Het Habitatrichtlijngebied (Amerongse Bovenpolder) is naar aanleiding van zienswijzen binnen het Vogelrichtlijngebied noordwaarts en oostwaarts uitgebreid (ca. 290 ha) vanwege het voorkomen van het habitatype glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *glanshaver* (H6510A) en het habitatype droge hardhoutoibossen (H91F0). Voor beide habitatypes levert het gebied een aanzienlijke bijdrage aan de landelijke oppervlakte (1%). Daarnaast komen de volgende habitatypes voor: meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150), slikkige rivieroever (H3270), stroomdalgraslanden (H6120) en vochtige alluviale bossen (*zachthoutoibossen*, H91E0A). De uitbreiding sluit fysiek aan op het eerder aangemelde Habitatrichtlijngebied. Van het oostelijk gelegen deel van de Amerongse Bovenpolder is het Vogelrichtlijngebied (bijlage A) uitgebreid tot aan de grens van het Habitatrichtlijngebied langs de N225. Dit betreft een technische aanpassing waarmee een klein verschil in begrenzing tussen Vogel- en Habitatrichtlijngebied (ca. 9 ha) is weggewerkt. (°)



## Dijktafuds

Het voorstel is om dijklangs de rechteroever van de Neder-Rijn tussen Kasteel Amerongen tot even voor boerderij De Arkonder de HR te brengen.

Toelichting provincie Utrecht

Wij steunen de waterschappen met hun pleidooi om vanuit de primaire taken van het waterschap het onwenselijk te vinden om hun ecologisch goed beheerde bermen onder de HR richtlijn te brengen.

PDN gaat binnenkort met de waterschappen in gesprek over het meebegrenzen van de dijken.

## Bijlage Uitgebreide toelichting

De provincie Utrecht heeft de diverse habitattypen nagelopen en gekeken naar wat er gezegd wordt voor het Utrechtse deel van Neder-Rijn (in zwart de tekst uit het rapport, in blauw onze reactie): welk rapport wordt hier bedoeld?

Vochtige alluviale bossen; H91E0A (zachthoutooibos). Voor wat betreft de Neder-Rijn is een boskern voor zachthoutooibos voorzien in het oostelijke deel van de Blauwe kamer. Het gaat hier om bestaand bos. (pag. 58). De doelstelling voor zachthoutooibos wordt behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Dit bos staat (nog) niet aangegeven op de kaart 4.6 boskernen. Er zijn wel plekken met wilgenopslag. Wij zijn van mening dat dit geen kwalificerend zachthoutooibos betreft.

De doelstelling wordt inderdaad aangepast naar behoud oppervlakte. Uitbreidingen met de HR-gebieden zijn niet gebaseerd op het voorkomen van dit habitatype. We hebben ons bij de beoordeling van potentiële HR-gebieden slechts gericht op de waarden die in het besluit een uitbreiding oppervlakte als doelstelling hebben. De vochtige alluviale bossen zijn dus geen aanleiding geweest om de HR-begrenzing in de Blauwe Kamer uit te breiden, maar is genoemd als voorkomend. Als dit habitatype inderdaad niet in het gebied voorkomt, dan wordt het type uit de onderbouwing zoals in de 95%-versie vermeld verwijderd.

Vochtige alluviale bossen; H91E0B (Essen-iepenbossen). Hierbij gaat het om ontwikkeling van dit type o.a. in de Elster buitenwaard. Hier gaat het om locaties in aansluiting op bos op de stuwwallen. Op de kaart staat een te ontwikkelen boskern aangegeven in het Vogelrichtlijngebied. Aansluitend aan de hellingbosjes extra bos ontwikkelen zou een cultuurhistorische aantasting betekenen. Een omvorming van de huidige hellingbosjes (veel Robinia maar ook iepen en wilde rozensoorten) tot essen-iepenbos betekent in feite ook uitbreiding/kwaliteitsverbetering van hardhoutooibos.

De uitbreiding van het HR-gebied betekent niet dat de voorkomende HR-waarden daar ook moeten worden uitgebreid. De doelstellingen in het aanwijzingsbesluit gelden voor het hele gebied Rijntakken (VR-doelen voor het VR-gebied en HR-doelen voor het HR-gebied). Het is aan het beheerplan uit te werken waar de (uitbreidings)doelen worden gerealiseerd. Het aanwijzingsbesluit zegt daar dus niets over.

Uitbreiding Essen-iepenbos in het oostelijk deel van de Amerongse Bovenpolder in aansluiting op het droge hardhoutooibos. Realisatie in eerste en tweede beheerplanperiode in het kader van EHS. Hier geldt zowel een cultuurhistorische als ecologische aantasting van de bestaande structuur. De gradiënt van droog bos via hardhoutooibos (droge en vochtige variant) naar een goed ontwikkelde struweelrand (boszoom) mag niet aangetast worden door een aangeplant van bos ervoor. Uitbreiding is daar ongewenst.

Zie reactie hierboven.

Droge graslanden; Droge graslanden bestaan uit habitatype stroomdalgrasland en glanshaverhooiland. Bij de beheerders van deze gebieden ligt de uitdaging om het gewenste habitatype te behouden en verder te ontwikkelen binnen de door hun gekozen beheerstrategie. Door de beperkte zanddynamiek in de Neder-Rijn zijn de kansen voor ontwikkeling van

**stroomdalgrasland** beperkt. In de Amerongse Bovenpolder komt stroomdalgrasland in een klein oppervlak voor. Verdere ontwikkeling wordt niet voorzien. (pag. 52).

Het westelijk deel van deze uiterwaard wordt door SBB beheerd gericht op behoud, verbetering en uitbreiding van het **glanshaverhooiland**. Voortzetting van het al door SBB ingezette beheer is hier van belang. *Even verderop staat nog:* Verdere maatregelen zijn hier niet nodig. Maatregelen voor kwaliteitsverbetering en uitbreiding zijn: Afspraken met SBB over voortzetting beheer Amerongse Bovenpolder, ten behoeve van behoud en ontwikkeling van 45 tot 50 ha glanshaverhooiland, eerste beheerplanperiode. *Ook hier lijkt het te gaan om behoud van de huidige situatie, waarvoor volgens ons geen uitbreiding van de HR nodig is.*

*De uitbreiding van het HR-gebied staat de hierboven beschreven (behouds)ambitie niet in de weg. Het biedt eerder juist een juridisch instrument om de ambitie ook daadwerkelijk te realiseren en vast te houden. Wanneer de betreffende waarden buiten HR-gebied zouden blijven, zijn ze niet juridisch beschermd onder de Habitatrichtlijn en tellen ze niet mee voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling.*

Glanshaverhooiland komt ook voor in de Blauwe Kamer. Uitbreiding hoeft hier niet plaats te vinden, wel is behoud van de rijke stroomdalflora van belang. Hiervoor kan naast integrale begrazing aanvullend beheer noodzakelijk zijn. Afspraken met Het Utrechts Landschap over voortzetting beheer Blauwe Kamer, ten behoeve van behoud glanshaverhooiland, eerste beheerplanperiode; Herstelmaatregelen in het kader van de PAS zijn naar verwachting voldoende. (informatie is begin 2013 beschikbaar) *Ook hier lijkt het te gaan om behoud van de huidige situatie, waarvoor volgens ons geen uitbreiding van de HR nodig is.*

*Zie reactie hierboven*

Ook op veel dijktrajecten komen droge graslanden voor. Deze trajecten vormen waardevolle verbindingen tussen de kerngebieden. Optimalisering van het dijkbeheer kan de lengte en de kwaliteit van de droge graslanden verder verhogen. Ook buiten het Natura 2000 gebied komen actueel en potentieel droge graslanden voor op de taluds van de winterdijken van de Rijntakken. Voor het behalen van de Natura 2000 doelstellingen voor de Rijntakken zijn deze locaties niet van belang (bijvoorbeeld van toetsing van stikstofemissie i.r.t. deze locaties is geen sprake). Voor de ontwikkeling van de ecologische diversiteit in de gehele Rijntakken is verdere ontwikkeling van droge graslanden op taluds van dijken echter wel aan te bevelen. *Er moeten garanties gegeven worden dat daardoor geen stikstofprobleem ontstaat. Maar vervolgens:* De begrenzing van het Natura 2000 gebied langs winterdijken komt in beginsel op de buitenteen van de dijk te liggen. Gelet op voorkomen en uitbreiding van het habitatype glanshaver- en vossenstaarthooilanden, glanshaver (H6510A), dat voorkomt op taluds van winterdijken, ligt de buitengrens plaatselijk op de buitenkruinlijn van de dijk. Dit betreft de volgende dijktrajecten: *voor Utrecht: langs de rechteroever van de Neder-Rijn tussen Kasteel Amerongen tot even voor boerderij De Ark. De actuele waarden zouden een aanwijzing als HR kunnen motiveren. Provincie verzoekt om daar nog eens naar te kijken ook gezien het verzoek van de Klankbordgroep om te onderzoeken of de stikstofgevoeligheid van glanshaverhooilanden op dijken het toelaat om in het kader van de NB-wet vergunningverlening tot een ander oordeel te komen dan bij elders voorkomende glanshaverhooilanden.*

*Over de dijken wordt binnenkort gesproken met de waterschappen.*

Meren met krabbenscheer; Kaart 4.1 geeft de kerngebieden voor dit habitatype Meren met krabbenscheer weer. In de kerngebieden moet het habitatype tenminste behouden blijven. Naar uitbreiding (vestiging) wordt gestreefd in de deelgebieden Ameronger Bovenpolder (Neder-Rijn). In het VR-gebied komt het type verspreid voor in geïsoleerde uiterwaarden wateren. Deze locaties vormen waardevolle aanvullingen op het voorkomen in kerngebieden en kunnen dienen als stapstenen voor soorten die gebonden zijn aan het habitatype. Voor het behalen van de Natura 2000 doelstelling zijn deze locaties niet noodzakelijk. In het VR-gebied kent het type niet de wettelijke bescherming van de NB-wet. (pag. 47) *In de set kaarten waar de provincie Utrecht over beschikt staat geen locatie aangegeven. Op zich zou in de Amerongse Bovenpolder oost dit habitatype ontwikkeld kunnen worden of ontstaan. Hier hoeft het gebied geen HR voor te worden,*



kan ook binnen VR, de huidige status. En even verderop staat: In het verleden kwam het type in de Amerongse Bovenpolder voor. Hier wordt ingezet op herstel van het type. (pag. 47). Dus herstel en uitbreiding wordt toegekend, maar nog steeds geldt: kan ook in VR.

De bijdragen van habitattypen en -soorten in de VR-gebieden dragen weliswaar bij aan de totale landelijke opgave, maar tellen niet mee voor de (uitbreidings)opgaven voor het Habitatrichtlijngebied Rijntakken. De voorkomens in de VR-gebieden vallen dan ook niet onder de werking van de HR-richtlijn en zijn dus niet beschermd.